

Delårsrapport 30 april 2019

Överförmyndarnämnden

Innehåll

Nämndansvarig tjänsteperson bedömning och analys.....	3
Samlad bedömning och analys av ekonomi, verksamhet och personal.....	3
Väsentliga händelser för verksamheten.....	4
Ekonomi.....	5
Driftsammandrag.....	5
Uppföljning av mål och inriktning.....	7
Målområde: Medborgare.....	7
Målområde: Verksamhet.....	7
Målområde: Medarbetare.....	7
Strategiska utvecklingsuppdrag.....	8
Uppföljning av nämndindikatorer.....	8

Nämndansvarig tjänsteperson bedömning och analys

I Linköpings kommun har cirka 1 600 personer en ställföreträdare så som god man, förvaltare, särskilt förordnad förmyndare eller förmyndare. Det kan vara vuxna som genom svag hälsa eller sjukdom inte har möjlighet att företräda sig själva, liksom barn med stor förmögenhet, barn som står utan förmyndare eller som behöver ställföreträdare för speciella rättshandlingar. Överförmyndarnämndens uppgift är att granska så att ställföreträdarna sköter sina uppdrag och förhindra att någon lider rättsförlust.

Överförmyndarnämndens basuppdrag styrs av en rad olika lagar, förordningar och föreskrifter. För budgetåret 2019 fokuserar nämnden på mål inom de kommundemensamma områdena Medborgare, Verksamhet och Medarbetare. Redovisning av indikatorer för området Medarbetare återfinns samlat för Kommunledningsförvaltningen i Kommunstyrelsens delårsrapport medan övriga mål redovisas i denna delårsrapport.

Samlad bedömning och analys av ekonomi, verksamhet och personal

Överförmyndarnämndens mål för 2019 syftar till att sprida kunskap om verksamhetsområdet, stabil kompetensförsörjning av ställföreträdare samt rättssäker och effektiv handläggning. Årets första månader präglas varje år av mottagande och granskning av de årsredovisningar som ställföreträdarna lämnar in. Även om tillsynen löper över hela året är detta en period som kräver extra insatser. I syfte att utveckla kvalitén och metoderna i handläggningen har en tydligare process för påminnelser och viten använts och en översyn gjorts av handläggningsrutinerna. Parallellt med detta har utåtriktade informationsinsatser genomförts i syfte att informera om verksamheten och rekrytera nya gode män och förvaltare.

Det ekonomiska resultatet för perioden visar på ett överskott på 159 tkr. Helårsprognosen är vid den här tiden på året svår att bedöma eftersom de största posterna, vilka utgörs av arvode och ersättningar till ställföreträdare, endast delvis utbetalats. Prognosen för området ensamkommande barn visar på ett fortsatt underskott samtidigt som övriga verksamhetsområden bedöms generera överskott som totalt sett ger ett helårsresultat i balans.

Ekonomi, belopp tkr	Prognos helår	Budget 2019	Avvikelse
Verksamhetens nettokostnader	15 814	15 814	0
<i>varav kostnader</i>	22 946	23 814	-868
<i>varav intäkter</i>	-7 132	- 8 000	868
Investeringar, netto	--	--	--

Måluppfyllelse: Nämndmål	
Medborgare	Rätt medborgare får rätt stöd
	Rätt kompetens rekryteras och bibehålls till frivilliga uppdrag som god man och förvaltare
Verksamhet	Huvudmännens rätt tas tillvara
	Ökad digital hantering av handlingar

Personal	April 2018	April 2019	Målvärde
Antal årsarbetare (faktisk tjänstgöringsgrad vid aktuell tidpunkt)	13	13,5	

Basuppdrag - antal aktiva ärenden, per kategori	Dec 2018	April 2019	Prognos 2019
Godmanskap 11:1 – 11:4, Föräldrabalken	896	906	910
Förvaltarskap 11:7, Föräldrabalken	113	113	115
Förmyndarskap, legala och förordnade förmyndare, ej ensamkommande barn	487	487	490
Ensamkommande barn, godmanskap och förordnad förmyndare	75	60	60
Ärenden under avslutande	26	27	25

Överförmyndaren utövar tillsyn över många olika typer av ärenden. Tillsynen avser huvudsakligen ställföreträdarens hantering av huvudmannens/myndlingens ekonomi samt säkerställande av att dennes rättigheter tas tillvara. I vissa typer av ärenden får Överförmyndaren förordna god man men i de flesta ärenden är det Tingsrätten som beslutar.

Exempel på godmanskaper där Överförmyndaren själv kan besluta är:

- när förmyndare är förhindrad att utöva förmyndarskapet (godmanskaper enligt Föräldrabalken (FB) 11:1)
- vid delägarship i dödsbo, rättshandling eller stridiga intressen i övrigt (godmanskaper enligt FB 11:2)
- för bortavarande eller okända personer (godmanskaper enligt FB 11:3)
- när ensamkommande barn står utan ställföreträdare (God man enligt Lag (2005:429) om ensamkommande barn)

Exempel på ärenden där Tingsrätten fattar beslut är:

- när en person på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande behöver stöd (godmanskaper enligt FB 11:4, personens samtycke och/eller läkarintyg finns)
- när en person är ur stånd att vårda sig eller sin egendom och ett godmanskaper inte är tillräckligt (förvaltareship enligt FB 11:7, personens samtycke krävs inte).

Under början av 2019 har antalet godmanskaper enligt FB 11:1 – 11:4 ökat, vilket bryter den tidigare trenden som varit sjunkande sedan 2016. Det är för tidigt att dra några slutsatser om ökningen är bestående och hur den i så fall kommer att påverka verksamheten och ekonomin. Förvaltareship ligger hittills kvar på en i stort sett oförändrad nivå även under 2019, likaså förmyndarskap/legala och förordnade förmyndare. När det gäller ställföreträdarskap för ensamkommande barn minskar dessa i antal, då endast ett fåtal nya barn kommer till Sverige samtidigt som ärendena upphör vartefter ungdomarna blir myndiga.

Under året har hittills 38 byten av god man eller förvaltare gjorts, vilket är 20 fler än vid samma tidpunkt föregående år, men i nivå med antalet byten under 2017 och lägre än 2016. Behov finns att fortsatt följa utvecklingen och analysera orsakerna till byten för att förebygga och göra ställföreträdarskapen hållbara över tid. Av de 557 gode män som hade uppdrag i april 2019 var 310 (56 %) kvinnor och 247 (44 %) män.

Länsstyrelsen i Dalarna har uppdraget att sammanställa statistik på nationell nivå för överförmyndarverksamhet. Det finns dock ännu ingen nyare statistik för jämförelser mellan kommuner än den som redovisades i 2018 års verksamhetsberättelse, varför nämnden avvaktar rapportering tills nästa delårsrapport.

Väsentliga händelser för verksamheten

- Utbildning av den nya överförmyndarnämnden har skett både lokalt och genom nationellt anordnad utbildning.
- En kommunikationsplan har fastställts för verksamheten med ökad aktivitet gällande utåtriktad information.
- Omvärldsbevakning sker genom deltagande i nätverk med andra kommuner riktat mot olika yrkesgrupper i överförmyndarverksamheten.
- Statskontoret har på regeringens uppdrag lämnat rapporten ”En förbättrad samordning av tillsynen och tillsynsvägledningen inom överförmyndarområdet” vilket bör innebära att förändringar inom området är nära förestående.

Ekonomi

Driftsammandrag

Resultat 30 april 2019

Driftsammandrag, netto tkr Verksamhet	Redovisning 30/4 2019	Redovisning 30/4 2018	Förändring
<i>Gode män och förvaltare, vuxna</i>	1 806	1 759	47
Arvoden och ersättningar	1 711	1 648	63
Digitalisering och administration	55	67	-12
Information, utbildning, rekrytering	40	44	-4
<i>Gode män, ensamkommande barn</i>	224	13	211
<i>Tillsynsverksamhet*</i>	2 947	0	2 947
Personal, utbildning, mm	2 534	0	2 534
Lokaler och övriga verksamhetskostnader	413	0	413
<i>Nämnden</i>	135	141	-6
Arvoden och kostnadsersättningar	111	100	11
Utbildning och övrigt	24	41	-17
Summa	5 112	1 913	3 199

*Tillsynsverksamhet har tidigare redovisats under Kommunstyrelsens anställningsmyndighet

Prognos resultat 2019

Driftsammandrag, netto tkr Verksamhet	Prognos helår	Budget 2019	Avvikelse	Bokslut 2018
<i>Gode män och förvaltare, vuxna</i>	5 975	6 070	95	5 068
Arvoden och ersättningar	4 995	4 995	0	4 800
Digitalisering och administration	618	686	68	243
Information, utbildning, rekrytering	362	389	27	137
Resultatpåverkan	0	0	0	-112
<i>Gode män, ensamkommande barn</i>	660	0	-660	-3 408
<i>Tillsynsverksamhet*</i>	8 685	9 114	429	0
Personal, utbildning, mm	7 405	7 864	459	0
Lokaler och övriga verksamhetskostnader	1 280	1 250	-30	0
<i>Nämnden</i>	494	630	136	441
Arvoden och kostnadsersättningar	415	534	119	352
Utbildning och övrigt	79	96	17	89
Summa nettokostnader, tkr	15 814	15 814	0	2 101
<i>varav kostnader</i>	22 946	23 814	868	15 608
<i>varav intäkter</i>	-7 132	-8 000	-868	-13 507

*Tillsynsverksamhet har tidigare redovisats under Kommunstyrelsens anställningsmyndighet

Analys och kommentar

Överförmyndarnämndens redovisade resultat för perioden januari-april 2019 utgörs av ett överskott motsvarande 159 tkr, se bilaga *Resultaträkning*. Även under 2018 redovisades överskott, drygt 130 tkr högre. Jämförelser av kostnader och intäkter på bruttonivå är dock inte relevanta mellan åren, eftersom nämndens budget har utökats mer än dubbelt med anledning av att personal- och verksamhetskostnader överförts från Kommunstyrelsens anställningsmyndighet.

I prognosen för 2019 har antaganden gjorts som tyder på att det underskott som kommer att uppstå för verksamhetsområdet *Gode män, ensamkommande barn* 660 tkr kommer att täckas av överskott som torde uppkomma inom nämndens övriga områden; *Gode män och förvaltare, vuxna* 95 tkr, *Tillsynsverksamhet* 429 tkr och *Nämnden* 136 tkr. Överförmyndarnämnden vill dock betona att prognosen bygger på fortsatt lågt inflöde på ensamkommande barn samt att beräknad kostnadstäckning inom verksamhetsområdet uppfylls.

I verksamhetsområdet *Gode män och förvaltare, vuxna*, inryms främst arvoden och ersättningar till ställföreträdare. Ärendestocken omsätts kontinuerligt och nya ärenden inkommer respektive avslutas av olika skäl; huvudmän avlider eller folkbokförs i Linköpings kommun, tingsrättens beslut om att bevilja eller avslå godmanskap/förvaltarskap etc. Majoriteten ställföreträdare begär arvode för sina insatser, även om det finns några, oftast anhöriga till huvudmannen, som väljer att inte ta ut någon ersättning. Arvode för innevarande år utbetalas efter granskning av föregående års årsräkning och årsredogörelse. Vid granskningstillfället görs en bedömning av uppdragets omfattning/svårighetsgrad och utifrån dessa parametrar bestäms arvodets storlek.

Vanligtvis utbetalas arvode till ställföreträdaren vid tre tillfällen under året. Då färre än hälften av årsräkningarna hade arvoderats 30 april baseras periodens kostnader på en rimlighetsbedömning. Bedömningen är att budgeterat årsbelopp totalt sett kommer att motsvara verkliga kostnader. Således redovisas en tredjedel av årets bruttokostnader som periodens kostnader och beräknad intäktsnivå under 2019 bedöms i enlighet med budget bli 55 %. Intäkterna består i att huvudmän som enligt lagstiftningen själva kan bekosta ställföreträdarens arvode och ersättningar, faktureras. Nettokostnaden för perioden uppgår till 1 711 tkr och prognos likväl som budget till 4 995 tkr. Eftersom faktiska intäkter fastställs först året efter verksamhetsåret när huvudmannens ekonomiska situation har redovisats i årsräkningen, utgörs intäkterna för innevarande år i sin helhet av en bedömning. Detta i sin tur medför varje år en resultatpåverkande post som påverkar resultatet, antingen positivt eller negativt. För 2018 påverkades resultatet positivt (-112 tkr), baserat på en intäktsnivå som 2017 bedömdes bli 54 %. Vad gäller 2019 är det ännu för tidigt för att bedöma resultatpåverkan.

Förutom arvode och ersättningar till gode män och förvaltare, finns medel avsatta för digitalisering/administration 686 tkr samt för information/utbildning/rekrytering av ställföreträdare 389 tkr. Hittills under året har totalt 95 tkr av dessa medel förbrukats. I prognosen redovisas sammantaget ett överskott om 95 tkr (68 tkr respektive 27 tkr). Skälen till att alla medel inte kommer att förbrukas är lägre administrativa kostnader i samband med utbetalning av arvoden, försenat införande av digitalt redovisningssystem samt lägre kostnader för rekrytering av ställföreträdare. Totalt för verksamhetsområdet redovisas ett överskott motsvarande 217 tkr för perioden vilket på helårsnivå enligt ovan bedöms minska till 95 tkr.

Området *Gode män, ensamkommande barn* redovisar ett underskott för perioden motsvarande 223 tkr. Precis som i föregående verksamhetsområde utgörs kostnaderna huvudsakligen av arvoden och ersättningar till barnens ställföreträdare. Överförmyndarnämnden har aldrig haft någon budget avsatt för dessa kostnader utan har förutsatts kunna täcka dem med statsbidrag. Efter förändring av regelverket för statsbidrag 2017-07-01, kan landets överförmyndarverksamheter inte längre återsöka och få ersättning för faktiska kostnader för godmanskap för asylsökande barn. Istället utgår schablonbelopp för såväl asylsökande som kommunplacerade barn, vilka också ska användas för att täcka kostnader inom socialtjänsten. Beslut om fördelning av bidrag mellan nämnder i kommunen har tagits av Kommunstyrelsen men redan vid fördelningen har konstaterats att dessa medel inte fullt ut täcker kostnaderna. Överförmyndarnämnden i Linköping har i internbudgeten hänvisat till att underskott (900 tkr – 1 400 tkr) kommer uppstå i denna verksamhet, om medel inte tillförs. För att minimera underskottet har försök gjorts att teckna avtal med andra kommuners socialtjänster, vars barn bor i Linköping och därmed faller under Överförmyndaren i Linköpings tillsynsansvar. Med denna åtgärd har kostnaderna i cirka hälften av ärendena som är eller varit aktuella för arvodering under året finansierats motsvarande 36 %. Inför 2019 fattade Överförmyndarnämnden beslut om nya riktlinjer för arvodesnivåer och ersättningar, vilket förväntas sänka kostnaderna. Då nämnda insatser i kombination med att få ensamkommande barn anvisats och förväntas anvisas till Linköping, bedöms underskottet bli lägre än vad som ursprungligen befarades. I prognosen bedöms underskottet istället uppgå till cirka 660 tkr.

När det gäller *Tillsynsverksamhet*, är det ett för överförmyndarnämnden nytt verksamhetsområde. Här redovisas förvaltningens kostnader för personalens löner och utbildning, hyra och övriga lokalrelaterade kostnader, hyra av datorer med mera. Under perioden januari-april uppgår nettokostnaderna till totalt 2 947 tkr varav 86 % är personalrelaterade, vilket ger ett överskott på 90 tkr. I och med att personal utlånas till andra avdelningar inom förvaltningen, förekommer intäkter i redovisningen. I prognosen beräknas nettokostnaderna för årets andra halvår bli lägre eftersom bedömning görs att utlåning av personal kommer att fortsätta samt att vikarier inte kommer att sättas in fullt ut vid kommande föräldraledigheter. Således bedöms verksamhetsområdet komma att generera ett överskott motsvarande 429 tkr.

I verksamhetsområdet *Nämnden*, redovisas kostnader som kan hänföras till den politiska verksamheten. Majoriteten av kostnaderna består av arvoden och övriga ersättningar som utgår till ledamöterna. Även utbildning som nämnden deltar i samt medlemskap i Föreningen för Sveriges Överförmyndare ingår. Periodens kostnader uppgår till 135 tkr, vilket ger

ett överskott på 75 tkr. Överskottet beräknas öka under året för att vid årets slut uppgå till 136 tkr, främst med anledning av lägre arvodes- och ersättningskostnader än budgeterat.

Uppföljning av mål och inriktning

Målområde: Medborgare

Kommunövergripande mål: Goda villkor för ett jämlikt, meningsfullt och hälsosamt liv

Målområde Medborgare - rättssäkerhetsperspektiv

För att en person som inte har förmåga att företräda sig själv ska få rätt sorts stöd krävs kunskap hos anhöriga, vårdpersonal eller andra i dennes närhet. Överförmyndarnämnden ser stort behov av att nå ut bredare med information, både för att personer ska få det stöd de behöver men även för att mindre ingripande åtgärder ska kunna prövas som ett första alternativ. Under årets första månader har resurser avsatts för att genomföra informationsinsatser riktat mot olika personalgrupper, intresseföreningar och samlingar för anhöriga. Responsen har varit positiv och har i många fall lett till nya förfrågningar och kontakter. Nämndens mål gällande antal informationsinsatser bedöms kunna nås under året och verksamheten därmed bidra till kommunens övergripande mål om att *medborgare i Linköpings kommun ska ha goda villkor för ett jämlikt, meningsfullt och hälsosamt liv.*

Målområde Medborgare - rekrytering till frivilliga uppdrag

Det är en utmaning för överförmyndarverksamheten att hitta personer med lämpliga kvalifikationer som är beredda att åta sig de allt mer komplexa uppdragen. Förutom nya uppdrag sker kontinuerligt byten i pågående uppdrag vilket gör att rekryteringen både behöver breddas och riktas mot nya målgrupper. I samarbete med kommunens Frivilligcenter har årets första månader inneburit annonsering i tidningar och sociala medier, kontaktskapande i samband med sportevenemang samt deltagande vid mässa som utställare och programinslag. Därutöver har även en av vårens två informationskvällar för intresserade genomförts.

Överförmyndarnämnden har även för 2019 utsett fem mentorer med uppdrag att stödja nyrekryterade personer men också ställföreträdare redo att ta sig an mer komplicerade uppdrag. Sammantaget syftar aktiviteterna till att bidra till kommunens övergripande mål om att alla medborgare ska kunna erfara *goda villkor för ett jämlikt, meningsfullt och hälsosamt liv.*

Målområde: Verksamhet

Kommunövergripande mål: Hög servicenivå med ett gott bemötande och effektiva och hållbara arbetsmetoder

Målområde verksamhet – utveckling av tillsynsuppdraget

Överförmyndarnämndens huvudsakliga uppdrag är att utöva tillsyn och följa upp att huvudmännens rättigheter tillgodoses och ekonomiska medel förvaltas väl. Före den 1 mars varje år ska alla ställföreträdare ha redovisat föregående års uppdrag och enhetens arbete med att granska tar vid. Inför årets granskning har handläggningsrutiner setts över gällande påminnelser, komplettering av underlag och metodik för granskning. Detta har lett till att fler årsräkningar kommer in i tid och endast ett fåtal beslut om ansökan om vite har fattats av överförmyndarnämnden. Vid samma tidpunkt föregående år hade dock fler årsräkningar granskats, vilket bedöms vara en effekt av att översynen försenat starten. På sikt bedöms både kvalitet och granskningstakt påverkas positivt och nämndens mål bedöms kunna uppnås under året. Med pågående förbättringsarbete bedöms verksamheten kunna bidra till *effektiva och hållbara arbetsmetoder samt hålla en hög servicenivå med ett gott bemötande.*

Målområde verksamhet - digitalisering

Under handläggningens gång krävs att en rad handlingar skickas mellan olika aktörer. Idag sker hanteringen övervägande genom att fysiska papper skickas med traditionell postgång. Mot bakgrund av en ökad efterfrågan på digitala lösningar från ställföreträdarna utreder verksamheten möjligheter att lämna ansökningar, redovisningar samt kommunicera digitalt. Under årets första månader har sju e-tjänster lanserats och arbetet fortskrider med förhoppning om att under året kunna erbjuda ytterligare tjänster. Därmed bidrar verksamheten både till kommunens strategiska utvecklingsmål liksom nämndens mål om *hög servicenivå med effektiva och hållbara arbetsmetoder.*

Målområde: Medarbetare

Kommunövergripande mål: Attraktiv arbetsgivare

Redovisning av mål inom området medarbetare återfinns samlat för Kommunledningsförvaltningen i Kommunstyrelsens delårsrapport.

Strategiska utvecklingsuppdrag

Kommungemensamma strategiska utvecklingsuppdrag	Kommentar
Ökad digital hantering av handlingar	Se nämndmål digitalisering
Strategiskt utvecklingsuppdrag, kompetensförsörjning	KLF:s verksamhetsplan

Kommunen som helhet står inför en situation när personal- och kompetensförsörjningsutmaningen inte kommer att kunna lösas enbart genom nyrekryteringar. Det kommer inte finnas tillräckligt med personer med rätt kompetens för uppdragen. Nya vägar till kompetensförsörjning behövs och förmågan att använda rätt kompetens till rätt arbetsuppgifter kommer att vara avgörande. Genom att organisera arbetet annorlunda kan medarbetare och verksamhet utvecklas och resurser användas mer effektivt. Inom överförmyndarverksamheten pågår utredning för att digitalisera handläggningsprocesserna men även om att hitta nya angreppssätt att utföra nämndens uppdrag.

Uppföljning av nämndindikatorer

- Visar att nämndmålet förväntas uppnås
- Visar en positiv utveckling och att nämndmålet delvis förväntas uppnås
- Visar på en negativ utveckling och att nämndmålet inte förväntas nås
- En bedömning har inte kunnat göras per den sista april

Nämndmål	Nämndindikator	2017	2018	April 2019	Målvärde
Rätt medborgare får rätt stöd Med bristande information och kunskap riskeras rättssäkerheten för personer som inte kan företräda sig själva. Med ökad kunskap hos anhöriga, vårdpersonal m.fl. kan rätt personer få rätt stöd och insats.	Antal genomförda informationsinsatser			8	15
Rätt kompetens rekryteras och bibehålls till frivilliga uppdrag som god man och förvaltare Uppdraget som god man och förvaltare blir allt mer komplicerat och kräver ständig kunskapsinhämtning från många olika områden.	Antal deltagare som genomgår utbildning eller deltar i erfarenhetsutbyte			115	200
Huvudmännens rätt tas tillvara För att inte huvudmännen ska lida rättsförlust ska ställföreträdarnas redovisning granskas skyndsamt utan avkall på noggrannhet och kvalitet	Granskningsstatus för årsräkningar 31/8 (färdiggranskad eller begärd komplettering)	58 %	63 %	55 %	85 %
Ökad digital hantering av handlingar Handläggningsprocessen baseras på underlag i fysisk form. Med ökad digitalisering kan svarstider förkortas och handläggningsprocesser effektiviseras	Antal e-tjänster	0	0	7	7